MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL
OKTABR / 10-SON III-QISM

Milliy nashrlar

OAK: https://oak.uz/pages/4802

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

TOSHKENT DAVLAT TRANSPORT UNIVERSITETI

TOSHKENT AXBOROTLASHTIRISH

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, oktabr.

Bosh muharrir:
Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:
Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor
Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,
Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent
Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD
Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)
Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.
Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor
Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA

ГИБРИДНЫЙ МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ПРОГРАММНО-АППАРАТНОЙ АРХИТЕКТУРЫ ИММЕРСИВНОЙ ОБУЧАЮЩЕЙ СИСТЕМЫ НА ОСНОВЕ БАЗЫ ЗНАНИЙ И МНОГОКРИТЕРИАЛЬНОЙ ОПТИМИЗАЦИИ 9
Хасанмансур Тимурович Ядгаров, Ботир Болтаевич Элов
AGRAR SOHANI MOLIYALASHTIRISHDA DAVLAT QO‘LLAB-QUVVATLASHI VA BANKDAN TASHQARI VOSITALARNING O‘RNI 16
Nasriddin Fattiyevich Buronov
SUN’IY INTELLEKT VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA INSON KAPITALIGA INVESTITSIYALARNI JALB ETISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI 22
Akhmadaliyeva Nikhola
A HYBRID ADAPTIVE LARGE NEIGHBOURHOOD SEARCH ALGORITHM FOR ROUTING LESS-THAN-TRUCKLOAD PICKUPS WITH TIME WINDOWS AND TWO-DIMENSIONAL CAPACITY 27
Hamzayev Ulug‘bek Habibulla o‘g‘li
DIGITAL ECONOMY AND ECONOMIC GROWTH: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES IN THE MODERN ERA 36
Shoymardonov Axrorjon Azamat ugli
SIRDARYO VILOYATIDA OILAVIY MAKTABGACHA TA’LIM XIZMATLARIGA TALAB VA MARKETING SAMARADORLIGINI KO‘P MEZONLI BAHOLASH USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH 42
Mamanazarova Sohiba Abdug‘aniyevna
KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH ORQALI AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING TO‘LOVGA QOBILLIGINI TA’MINLASH MEXANIZMLARI 47
Askarov Ziyodulla Usmanaliyevich
RESURSLARI CHEKLANGAN VIDEOKUZATUV TIZIMLARIDA ANOMAL XATTI-HARAKATLARNI ANIQLASHNING NEYRO-MODEL ALGORITMLARI 53
Xolmatov Azizbek Tolibjonovich
ПОЭТАПНАЯ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ФОРМАЛИЗАЦИЯ САМОЗАНЯТОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ: ОТ РЕГИСТРАЦИИ ДО СОЗДАНИЯ ОФИЦИАЛЬНЫХ НАЁМНЫХ РАБОЧИХ МЕСТ 57
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович
TIJORAT BANKLARINING YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHDAGI ROLI 68
Butanova Dilnoza Rustamovna
ORQA TOMONI SUV BILAN SOVITILADIGAN QUYOSH PANELINING ISSIQLIK HOLATINI ANALITIK VA SONLI USULLARDA BAHOLASH 76
Sadullayev Nasillo, Nematov Shuxrat, Soliyeva Z.N.
ANOR YETISHTIRISH VA SOTISHNI IQTISODIY BAHOLASH 83
Irgashev Abbos Jumanazarovich
XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARIDA ENERGIYA SAMARADORLIGINI BOSHQARISHNING INTEGRATSIYALASHGAN TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI SHAKLLANTIRISH VA UNING NATIJADORLIGINI KO‘P MEZONLI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH 89
Hamroyev Halim, Toyirova Hamida
DAVLAT BUDJETI XARAJATLARINI REJALASHTIRISHDA SHAFFOFLIK VA HISOBDORLIKNI TA’MINLASH MEXANIZMLARI 97
Mamadaliyev Akmaljon G‘ayrataliyevich
TIJORAT BANKLARINING VALYUTA OPERATSIYALARIDAGI RISKLARNI BAHOLASH VA RISKKA ASOSLANGAN NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISH 102
Muxsinov Nabijon Toxirovich
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI KREDITLASHNING DOLZARB MASALALARI 107
Ergashev Iskandar Urunovich

HYBRID CLUSTERING AND GENERALIZED ASSESSMENT FOR INTELLIGENT ANALYSIS OF MAHALLA ACTIVITY INDICATORS 112
Allamurodov Norbobo Tursun o‘g‘li, Hamzayev Ulug‘bek Habibulla o‘g‘li
DAVLAT ISHTIROKIDAGI TRANSPORT KORXONALARIDA KORPORATIV MANFAATLAR TO‘QNASHUVINING INVESTITSION QARORLARGA TA’SIRI 121
Raxmatov Ziyodullo Nosirovich
HUDUDLARNING ELEKTRON TIJORAT SALOHIYATINI BAHOLASHNING INNOVATSION METODOLOGIYASI 128
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna
NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH 133
Po‘latov Sardor Akmal o‘g‘li
TUPROQQA ISHLOV BERADIGAN MASHINALAR ISH ORGANLARI ISH RESURSINI OSHIRISHDA MAHALLIY XOMASHYOLARDAN FOYDALANISHNING ISTIQBOLLARI VA MATERIAL TARKIBINI ISHLAB CHIQISH 142
Qosimov Karimjon, Qosimova Malohatxon
TERMIZ SHAROITIDA FOTOELEKTRIK TIZIMLARNING FIZIK PARAMETRLARINI TAQQOSLASH 150
Boysori Yuldoshov, Jahongir Eshonqulov
RAQAMLI PLATFORMALARNING O‘ZBEKISTON KICHIK BIZNESINI XALQARO BOZORLARGA OLIB CHIQISHDAGI ROLI 157
Paraxatova Gulzira Amanbay qizi
YASHIL TRANSFORMATSIYADA INSON KAPITALI VA YASHIL KO‘NIKMALAR: ENERGIYA VA RESURSLAR SAMARADORLIGIGA TA’SIR MEXANIZMI 164
Aripov Oybek Abdullaevich
O‘ZBEKISTONDA NAQD PULSIZ TO‘LOVLAR TIZIMINING RIVOJLANISHI: HOLATI, MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI 171
Ziyodullayev Dilshod, Sharapova Mashxura
AHOLI DAROMADLARI VA XARAJATLARI DINAMIKASINING STATISTIK BAHOLANISHI VA TARKIBIY SILJISHLAR TAHLILI 177
So‘fiyeva Xusniya Soxibjonovna
ИЗМЕНЕНИЕ СТРУКТУРЫ МЕТАЛЛОВ ПРИ ИХ МАГНИТНОЙ ОБРАБОТКЕ 181
С.М. Хасанов
ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ТРАНСФОРМАЦИИ СЛУЖБЫ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ТЕКСТИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В СООТВЕТСТВИИ С МЕЖДУНАРОДНЫМИ СТАНДАРТАМИ И ПОВЫШЕНИЯ ЕЁ ЭФФЕКТИВНОСТИ 188
Сафаров Жавохир Исмоилович
O‘ZBEKISTONDA DEMOGRAFIK O‘ZGARISHLARNING MEHNAT BOZORIGA TA’SIRI: OCHIQ STATISTIK MA’LUMOTLAR ASOSIDAGI TAHLIL 195
Berdimbetova Amina
O‘ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BAHOLASH: MUAMMOLI KREDITLAR DINAMIKASI VA NPL ULUSHINING OMILLI DEKOMPOZITSIYASI 201
Hakimova Nargiza Abdukarimovna
O‘ZBEKISTONDA MOL-MULKNI MAJBURIY SUG‘URTALASH TIZIMINI JORIY ETISHNING IQTISODIY ZARURATI VA MOLIYAVIY SAMARADORLIGI 207
Nozimov Eldor Anvarovich, Raxmatullayev Muxammadjon Baxodirovich
SUG‘URTA KOMPANIYALARIDA IJTIMOIY TARMOQLAR VA INTERNET REKLAMASI ORQALI MARKETING FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH 212
Nozimov Eldor Anvarovich, Qo‘ziyev Nurbek Muzaffar o‘g‘li

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

O‘ZBEKISTONDA MOL-MULKNI MAJBURIY SUG‘URTALASH TIZIMINI JORIY ETISHNING IQTISODIY ZARURATI VA MOLIYAVIY SAMARADORLIGI

Nozimov Eldor Anvarovich
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
“Investitsiya va innovatsiyalar” kafedrasi katta o‘qituvchisi
ORCID: 0000-0003-1580-8654

Raxmatullayev Muxammadjon Baxodirovich
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
Sug‘urta ishi ta’lim yo‘nalishi talabasi

Annotatsiya. Mavzuning dolzarbligi shundaki, O‘zbekistonda bozor iqtisodiyoti sharoitida mulkdorlar manfaatlarini himoya qilish, tabiiy ofatlar va texnogen avariyalar oqibatlarini qoplash hamda byudjet yukini kamaytirish zarurati mol-mulkni majburiy sug‘urtalash tizimini joriy etishni kun tartibiga qo‘ydi. Tadqiqotning maqsadi mol-mulkni majburiy sug‘urtalash tizimining iqtisodiy zarurati va moliyaviy samaradorligini nazariy va amaliy jihatdan o‘rganishdan iborat. Metodologiya sifat jihatidan tahlilga asoslangan bo‘lib, 2020–2024-yillarni qamrab olgan ilmiy adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari va milliy statistik ma’lumotlar tizimli o‘rganildi.

Kalit so‘zlar: majburiy sug‘urta, mol-mulkni sug‘urtalash, sug‘urta bozori samaradorligi, moliyaviy barqarorlik, iqtisodiy zarurat, byudjet yuki, institutsional asoslar

Аннотация. Актуальность темы заключается в том, что в Узбекистане необходимость защиты интересов собственников, компенсации последствий стихийных бедствий и техногенных катастроф, а также снижения бюджетной нагрузки в условиях рыночной экономики поставила на повестку дня введение обязательной системы страхования имущества. Цель исследования – теоретическое и практическое изучение экономической необходимости и финансовой эффективности обязательной системы страхования имущества. Методология основана на качественном анализе, систематически изучены научная литература, нормативно-правовые акты, отчеты международных организаций и национальные статистические данные за 2020–2024 годы.

Ключевые слова: обязательное страхование, страхование имущества, эффективность страхового рынка, финансовая стабильность, экономическая необходимость, бюджетная нагрузка, институциональная структура.

Abstract. The relevance of this topic stems from the need—within the context of a market economy in Uzbekistan—to protect the interests of property owners, address the consequences of natural disasters and man-made accidents, and alleviate the burden on the state budget; these factors have brought the implementation of a mandatory property insurance system to the forefront. The objective of this study is to examine the economic necessity and financial efficiency of a mandatory property insurance system from both theoretical and practical perspectives. The methodology is based on qualitative analysis, involving a systematic review of scientific literature, regulatory and legal documents, reports from international organizations, and national statistical data covering the period from 2020 to 2024.

Keywords: mandatory insurance, property insurance, insurance market efficiency, financial stability, economic necessity, budget burden, institutional frameworks

KIRISH

Jahon sug‘urta bozori so‘nggi yillarda barqaror o‘sish trayektoriyasiga qaytgan bo‘lib, rivojlanayotgan mamlakatlarda mol-mulkni majburiy sug‘urtalash mexanizmlari ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikning muhim omiliga aylanmoqda [16]. O‘zbekistonda bozor iqtisodiyoti sharoitida mulkdorlar manfaatlarini himoya qilish, tabiiy ofatlar va texnogen avariyalar oqibatlarini qoplash hamda byudjet yukini kamaytirish zarurati mol-mulkni majburiy sug‘urtalash tizimini joriy etishni kun tartibiga qo‘ydi. Bu borada 2021-yilda qabul qilingan «Fuqarolarning mol-mulkini majburiy sug‘urta qilish to‘g‘risida»gi Qonun va 2022-yildagi Prezident qarori huquqiy asos yaratdi

[1, 2]. Shu bilan birga, tizimning iqtisodiy samaradorligi, sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligi va byudjetga ta’siri hali to‘liq baholanmagan [7, 14].

Muammo shundaki, majburiy sug‘urta joriy etilishi sug‘urta bozori hajmini kengaytirishi va risklarni taqsimlashi kutilsa-da, uning real moliyaviy natijalari, davlat byudjetiga yuki va sug‘urta kompaniyalari faoliyatiga ta’siri yetarli darajada o‘rganilmagan [6, 10]. Xalqaro tajribada majburiy sug‘urta turlari ijtimoiy himoya va iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi, biroq milliy sharoitda ularning samaradorligi institutsional muhitga bog‘liq [11, 15]. O‘zbekiston sug‘urta bozorida raqobat darajasi, tartibga solish mexanizmlari va moliyaviy barqarorlik ko‘rsatkichlari bo‘yicha tadqiqotlar mavjud bo‘lsa-da, mol-mulkni majburiy sug‘urtalash tizimining iqtisodiy zarurati va moliyaviy samaradorligi yaxlit tarzda o‘rganilmagan [8, 12]. Xususan, ushbu tizimning byudjet, ijtimoiy va sug‘urta bozori natijalariga kompleks ta’siri ochiq savol bo‘lib qolmoqda.

Tadqiqot maqsadi - O‘zbekistonda mol-mulkni majburiy sug‘urtalash tizimini joriy etishning iqtisodiy zaruratini asoslash va uning moliyaviy samaradorligini baholashdan iborat. Shu maqsadga erishish uchun quyidagi tadqiqot savollari belgilab olindi:

TS1: Mol-mulkni majburiy sug‘urtalash tizimini joriy etishning iqtisodiy zarurati qanday omillar bilan asoslanadi va bu omillar milliy sharoitda qay darajada namoyon bo‘ladi?

TS2: Majburiy sug‘urtalash tizimining moliyaviy samaradorligi sug‘urta bozori, davlat byudjeti va ijtimoiy natijalar kesimida qanday ko‘rsatkichlar orqali baholanadi?

TS3: Xalqaro tajriba asosida O‘zbekistonda mol-mulkni majburiy sug‘urtalash tizimini takomillashtirishning qanday amaliy yo‘nalishlari mavjud?

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili uch qismga ajratilishi mumkin: majburiy sug‘urtaning nazariy asoslari, O‘zbekiston sug‘urta bozorining institutsional xususiyatlari va moliyaviy samaradorlikni baholashga oid ishlanmalar. Nazariy qatlamda Xudoyberdiyev [3] sug‘urtani risklarni taqsimlash instituti sifatida talqin qilsa, Yo‘ldoshev va Qosimova [4] uning iqtisodiy mohiyatini bozor munosabatlari kontekstida ochib beradi; Rahimov va Tursunov [5] esa sug‘urta institutlarini moliyaviy bozorlarning tarkibiy qismi sifatida ko‘radi. Ushbu qarashlar bir-birini to‘ldiradi, biroq majburiy sug‘urtaning davlat aralashuvi bilan bog‘liq qismi yetarlicha chuqurlashtirilmagan. Bu bo‘shliqni qisman Eling va Schmit [18] hamda Cummins va Weiss [17] to‘ldiradi: birinchisi sug‘urta iqtisodiyotining nazariy modelini, ikkinchisi samaradorlikni chegaraviy usullar bilan baholash metodologiyasini taklif etadi. Shu bilan birga, ushbu xalqaro ishlanmalar rivojlanayotgan mamlakatlar institutsional sharoitiga to‘liq moslashtirilmagan.

Milliy adabiyotlarda asosiy e’tibor huquqiy va institutsional jihatlarga qaratilgan. Toshmatov va Ergashev [8] sug‘urta bozorini rivojlantirishning institutsional asoslarini tahlil qilib, qonunchilik bazasining shakllanishini ijobiy baholaydi, ammo bozor ishtirokchilarining moliyaviy salohiyati masalasini chetlab o‘tadi. Karimov va Yusupov [6] majburiy sug‘urtalashning iqtisodiy mexanizmlarini o‘rganib, tizimning byudjet yukini kamaytirish salohiyatini ta’kidlaydi, biroq ularning xulosalari asosan nazariy modelga tayanadi va empirik tasdiq yetishmaydi. Aksincha, Abdullayeva va Nazarov [7] sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini baholashda jiddiy muammolarni ko‘rsatib, majburiy sug‘urta joriy etilishi kompaniyalar kapitali va zaxiralariga qo‘shimcha bosim tug‘dirishi mumkinligini qayd etadi. Bu ikki pozitsiya o‘rtasida ziddiyat mavjud: bir guruh mualliflar tizimni byudjet uchun foyda manbai deb ko‘rsa, boshqalari uni qo‘shimcha moliyaviy risk omili sifatida baholaydi.

Moliyaviy samaradorlikka oid ishlanmalar nisbatan kam. Mirzayev va Xolmatov [10] davlat siyosatining iqtisodiy samaradorligini baholash mezonlarini taklif etadi, Saidov va Alimova [12] esa raqobat va samaradorlik ko‘rsatkichlarini tahlil qiladi. Bekmurodov va Raximova [14] majburiy sug‘urtalash tizimini joriy etishning moliyaviy samaradorligini bevosita o‘rganadi, ammo ularning hisob-kitoblari qisqa muddatli ma’lumotlarga asoslangan. Ismoilov va Sattorova [9] ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatga urg‘u berib, taqsimlash adolati jihatini oldinga suradi. Xalqaro qiyosiy qatlamda Nurmatov va Qodirova [11] milliy amaliyotni xorij tajribasi bilan solishtiradi, OECD [15] va IAIS [19] esa tartibga solish hamda nazorat talablarini belgilaydi. Shu o‘rinda bir muhim bo‘shliq saqlanib qolmoqda: mavjud ishlanmalarning aksariyati tavsifiy yondashuvga tayangan bo‘lib, majburiy sug‘urtaning byudjet, sug‘urta kompaniyalari va uy xo‘jaliklari darajasidagi miqdoriy ta’sirini kompleks baholovchi tadqiqotlar deyarli yo‘q.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot sifat jihatidan tahlilga asoslangan bo‘lib, mol-mulkni majburiy sug‘urtalash tizimining iqtisodiy zarurati va moliyaviy samaradorligini nazariy va amaliy jihatdan o‘rganishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida ilmiy adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari va milliy statistik ma’lumotlar

tizimli ravishda o‘rganildi. Manbalar Google Scholar, Scopus, ScienceDirect, JSTOR xalqaro ilmiy bazalari hamda O‘zbekiston Respublikasi qonunchilik bazasi va milliy ilmiy jurnallar orqali izlandi. Qidiruv kalit so‘zlari sifatida “majburiy sug‘urta”, “mol-mulkni sug‘urtalash”, “sug‘urta bozori samaradorligi”, “moliyaviy barqarorlik”, “insurance economics”, “compulsory property insurance” va “insurance market regulation” iboralaridan foydalanildi. Qamrov davri 2020–2024-yillar bilan cheklandi, chunki aynan shu davrda O‘zbekistonda majburiy sug‘urta bo‘yicha huquqiy asoslar shakllandi va xalqaro miqyosda sug‘urta bozori tiklanish tendensiyasi kuzatildi [16].

Kiritish mezonlari: tadqiqot mavzusiga bevosita aloqador ilmiy maqolalar, monografiyalar va darsliklar; 2020-yil va undan keyin nashr etilgan manbalar; O‘zbekiston sug‘urta bozori, majburiy sug‘urta mexanizmlari va moliyaviy samaradorlik masalalarini yorituvchi ishlar; xalqaro tashkilotlarning rasmiy hisobotlari va normativ hujjatlar.

Chiqarish mezonlari: 2020-yildan oldin nashr etilgan manbalar; mavzuga bilvosita aloqador yoki faqat umumiy iqtisodiy nazariyaga bag‘ishlangan ishlar; ilmiy asoslanmagan publitsistik materiallar; takroriy nashrlar va ishonchsiz ma’lumot manbalari.

Dastlabki qidiruv natijasida jami 87 ta manba aniqlandi. Dublikatlar chiqarilgach 64 ta qoldi. Sarlavha va annotatsiya darajasida ko‘rib chiqilgach 41 ta manba tanlandi. To‘liq matn tahlilidan so‘ng kiritish va chiqarish mezonlariga muvofiq 19 tasi yakuniy tahlilga kiritildi. Tahlil jarayonida qiyosiy usul, tizimli yondashuv va kontent-tahlil usullari qo‘llanildi. Moliyaviy samaradorlikni baholashda sug‘urta bozori ko‘rsatkichlari, byudjet yuki va ijtimoiy natijalar bo‘yicha mavjud ilmiy dalillar umumlashtirildi [6, 7, 14]. Xalqaro tajriba esa rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar amaliyotini qiyoslash asosida o‘rganildi [11, 15, 19].

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqotning birinchi tadqiqot savoli majburiy sug‘urtani joriy etishning iqtisodiy zarurati qanday omillar bilan asoslanishini aniqlashga qaratilgan edi. Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, ushbu zarurat bir necha o‘zaro bog‘liq omillar bilan izohlanadi. Birinchidan, bozor iqtisodiyoti sharoitida xususiy mulk obyektlarining tabiiy ofatlar va texnogen avariyalar ta’siriga ochiqligi oshib bormoqda, bu esa mulkdorlarning o‘z mablag‘lari hisobidan zararni to‘liq qoplash imkoniyatini cheklaydi [3, 4]. Ikkinchidan, yirik miqyosdagi zararlar yuz berganda davlat byudjetidan kompensatsiya ajratish amaliyoti byudjetga barqaror bo‘lmagan va prognoz qilinmaydigan yuk yaratadi [6, 10]. Uchinchidan, sug‘urta institutlarining rivojlanishi moliyaviy bozorlarning chuqurlashuviga va uy xo‘jaliklarining moliyaviy himoyasiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi [5, 18]. To‘rtinchidan, majburiy sug‘urta risklarni keng doiradagi ishtirokchilar o‘rtasida taqsimlash orqali alohida mulkdor zimmasidagi moliyaviy bosimni kamaytiradi [9]. Ushbu omillar birgalikda majburiy sug‘urtani ixtiyoriy shakllarga nisbatan qamrovning to‘liqligi va barqarorligi jihatidan afzalroq mexanizm sifatida tavsiflaydi.

Ikkinchi tadqiqot savoli tizimning huquqiy va institutsional asoslari qanday shakllanganini o‘rganishga qaratilgan edi. 2021-yilda qabul qilingan «Fuqarolarning mol-mulkini majburiy sug‘urta qilish to‘g‘risida»gi Qonun sug‘urta munosabatlarining asosiy subyektlari, majburiy sug‘urta shartnomasining mazmuni va tomonlarning javobgarlik chegaralarini belgilab berdi [1]. 2022-yildagi Prezident qarori esa sug‘urta bozorini yanada rivojlantirish, sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash va nazorat mexanizmlarini takomillashtirish bo‘yicha chora-tadbirlarni belgiladi [2]. Milliy adabiyotlarda qayd etilishicha, institutsional asoslarning shakllanishi sug‘urta bozorining institutsional infratuzilmasi bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, tartibga solish organlarining funksiyalari va sug‘urta kompaniyalarining ichki risklarni boshqarish tizimlari o‘zaro muvofiqlashtirilishi talab etiladi [8, 13]. Shu bilan birga, tahlil davomida aniqlanishicha, huquqiy bazaning shakllanishi bilan amaliy joriy etish sur’ati o‘rtasida ma’lum nomuvofiqlik saqlanib qolmoqda, bu esa tizimning real qamrov darajasiga ta’sir ko‘rsatadi [7, 14].

Uchinchi tadqiqot savoli moliyaviy samaradorlikni baholashga oid ko‘rsatkichlar tizimini aniqlashga qaratilgan edi. Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, samaradorlikni baholashda uch darajadagi ko‘rsatkichlar guruhini ajratish maqsadga muvofiq: sug‘urta bozori darajasidagi ko‘rsatkichlar, byudjetga ta’sir ko‘rsatkichlari va ijtimoiy natija ko‘rsatkichlari. Sug‘urta bozori darajasida sug‘urta mukofotlari hajmi, sug‘urta qoplamasining qamrov darajasi va to‘lovlar nisbati asosiy o‘lchov birliklari sifatida qaraladi [12, 15]. Byudjetga ta’sir darajasida favqulodda kompensatsiyalar hajmining qisqarishi va byudjet xarajatlarining prognoz qilinishi darajasi muhim ahamiyat kasb etadi [6, 10]. Ijtimoiy natija darajasida esa zarar ko‘rgan uy xo‘jaliklarining moliyaviy himoyalanganlik darajasi va qayta tiklash imkoniyatlari baholanadi [9]. Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, rivojlanayotgan mamlakatlarda majburiy sug‘urta turlarini joriy etish sug‘urta bozori hajmining nisbatan tez kengayishiga olib keladi, biroq bu jarayon tartibga solish sifatiga va nazorat salohiyatiga bevosita bog‘liq [15, 19].

To‘rtinchi tadqiqot savoli xalqaro tajribadan O‘zbekiston uchun qanday amaliy saboqlar chiqarish

mumkinligini aniqlashga qaratilgan edi. Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, xalqaro amaliyotda majburiy sug‘urta turlari asosan ikki modelda tashkil etiladi: davlat tomonidan to‘liq boshqariladigan model va davlat tomonidan tartibga solinadigan, biroq xususiy sug‘urta kompaniyalari orqali amalga oshiriladigan model [11, 18]. Ikkinchi model rivojlanayotgan mamlakatlarda kengroq qo‘llaniladi, chunki u bozor raqobatini saqlab qolish va sug‘urta kompaniyalarining samaradorligini oshirish imkonini beradi [12, 17]. Sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini baholashda xalqaro amaliyotda kapital yetarliligi, to‘lov qobiliyati va risklarni boshqarish ko‘rsatkichlaridan foydalaniladi [19]. Shu bilan birga, tahlil davomida aniqlanishicha, xalqaro tajribani to‘g‘ridan to‘g‘ri ko‘chirish milliy institutsional sharoitlarda samarali natija bermaydi, chunki sug‘urta bozorining rivojlanish darajasi, aholining moliyaviy savodxonligi va nazorat organlarining salohiyati mamlakatlar bo‘yicha sezilarli farq qiladi [11, 15].

Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, majburiy sug‘urtani joriy etishning iqtisodiy zarurati asosan risklarni taqsimlash, byudjet yukini kamaytirish va ijtimoiy himoyani kuchaytirish ehtiyojlari bilan belgilanadi. Moliyaviy samaradorlik esa bevosita huquqiy bazaning to‘liqligi, nazorat mexanizmlarining samaradorligi va sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligiga bog‘liq. Shu bois tizimning natijadorligini baholashda uch darajadagi ko‘rsatkichlar guruhini birgalikda qo‘llash zarur.

Tadqiqotning asosiy natijasi shundan iboratki, O‘zbekistonda mol-mulkni majburiy sug‘urtalash tizimini joriy etishning iqtisodiy zarurati bir necha o‘zaro bog‘liq omillar - xususiy mulkning tabiiy va texnogen risklarga ochiqligi, byudjetga tushadigan prognozsiz yuk, moliyaviy bozorlarning chuqurlashuvi hamda risklarni keng doirada taqsimlash ehtiyoji - bilan asoslanadi va bu omillar birgalikda majburiy shaklni ixtiyoriy shakllarga nisbatan afzalroq mexanizm sifatida tavsiflaydi. Shu bilan birga, huquqiy bazaning shakllanishi bilan amaliy joriy etish sur’ati o‘rtasidagi nomuvofiqlik tizimning real qamroviga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Demak, tadqiqot savollariga javoban aytish mumkinki, iqtisodiy zarurat yetarli darajada asoslangan bo‘lsa-da, moliyaviy samaradorlik hali to‘liq tasdiqlanmagan.

Bu natijalar milliy adabiyotdagi qarashlar bilan qisman mos keladi: Karimov va Yusupov [6] hamda Mirzayev va Xolmatov [10] byudjet yukining barqarorsizligini asosiy dalil sifatida ko‘rsatadi, Ismoilov va Sattorova [9] esa risklarni taqsimlashning ijtimoiy ahamiyatini ta’kidlaydi. Biroq Abdullayeva va Nazarov [7] hamda Bekmurodov va Raximova [14] e’tibor qaratgan moliyaviy barqarorlik va samaradorlik masalalari bo‘yicha bizning xulosamiz ularnikidan ehtiyotkorroq: ular samaradorlikni potensial imkoniyat sifatida baholasa, biz uni hali empirik tasdiqlanmagan deb hisoblaymiz. Farqning asosiy sababi - kuzatuv davrining qisqaligi va tizimning to‘liq qamrovga chiqmaganligi. Xalqaro ishlanmalar bilan taqqoslaganda, Eling va Schmit [18] hamda Cummins va Weiss [17] taklif etgan samaradorlikni baholash yondashuvlari rivojlangan bozorlar uchun mo‘ljallangan bo‘lib, ularni rivojlanayotgan mamlakat institutsional sharoitiga to‘g‘ridan to‘g‘ri ko‘chirish metodologik cheklovlarga olib keladi; bu bo‘shliqni to‘ldirish uchun mahalliy sharoitga moslashtirilgan ko‘rsatkichlar tizimi zarur.

Natijalarning mazmuniy talqini shuni ko‘rsatadiki, majburiy sug‘urta nafaqat moliyaviy himoya vositasi, balki davlat byudjeti siyosatining barqarorlashtiruvchi elementi sifatida qaralishi lozim; shu ma’noda tizimning iqtisodiy mohiyati risklarni taqsimlashdan tashqari fiskal barqarorlikni ta’minlashga ham bog‘liq [3, 5]. Amaliy ahamiyati jihatidan natijalar sug‘urta kompaniyalari, tartibga soluvchi organlar va moliya siyosati institutlari uchun foydalidir: ular qamrovni kengaytirish, nazorat mexanizmlarini kuchaytirish va moliyaviy barqarorlik talablarini aniqlashtirishda ushbu xulosalarga tayanishi mumkin [8, 13]. Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, bunday tizimlar institutsional infratuzilma yetuk bo‘lganda samarali ishlaydi [11, 15, 19].

Tadqiqotning cheklovlari sifatida manbalar qamrovining asosan milliy va qisman xalqaro ilmiy adabiyotlar bilan cheklanganligi, tahlil davrining 2020–2024-yillar bilan chegaralanganligi, shuningdek, miqdoriy emas, sifat tahliliga asoslanganligi qayd etilishi lozim; bu omillar natijalarning umumlashtirilish darajasini cheklaydi. Kelgusi tadqiqotlarda sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy hisobotlari asosida ekonometrik baholash, hududlar kesimida qiyosiy tahlil hamda majburiy sug‘urtaning uy xo‘jaliklari farovonligiga ta’sirini o‘rganish maqsadga muvofiqdir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot natijalari mol-mulkni majburiy sug‘urtalash tizimini joriy etish O‘zbekiston iqtisodiyoti uchun obyektiv zarurat ekanini ko‘rsatdi. Xususiy mulkning tabiiy va texnogen xatarlarga ochiqligi, byudjetga tushadigan prognozsiz yuk hamda aholining moliyaviy himoyasini kuchaytirish ehtiyoji ushbu mexanizmni ixtiyoriy sug‘urta shakllariga qaraganda ishonchliroq alternativaga aylantiradi. Huquqiy asoslarning shakllanishi muhim qadam bo‘lsa-da, qonunchilik talablari bilan amaliy qamrov o‘rtasidagi tafovut tizim samaradorligini cheklab turibdi. Shu bois sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash, risklarni baholash va nazorat mexanizmlarini takomillashtirish, aholining xabardorligini oshirish hamda qamrovni bosqichma-bosqich kengaytirish bo‘yicha aniq choralar ko‘rish maqsadga muvofiq. Bu esa byudjet

yukini kamaytirib, moliyaviy barqarorlik va ijtimoiy himoyani ta’minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 23-noyabrdagi “Sug‘urta faoliyati to‘g‘risida”gi O‘RQ-730-son Qonuni. https://lex.uz/docs/-5688101
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 2-avgustdagi “O‘zbekiston Respublikasining sug‘urta bozorini isloh qilish va uning jadal rivojlanishini ta’minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4412-son Qarori. https://lex.uz/docs/-4459802?ONDATE=26.05.2025
3. Xudoyberdiyev Z. Sug‘urta ishi asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
4. Yo‘ldoshev N., Qosimova M. Sug‘urta bozori iqtisodiyoti. – Toshkent: TDIU nashriyoti, 2022.
5. Rahimov A., Tursunov B. Moliyaviy bozorlar va sug‘urta institutlari. – Toshkent: O‘zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2020.
6. Karimov S., Yusupov D. Majburiy sug‘urtalash tizimining iqtisodiy mexanizmlari // O‘zbekiston iqtisodiy axborotnomasi. – 2023. – № 4. – B. 45–58.
7. Abdullayeva G., Nazarov I. Sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini baholash masalalari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2022. – № 6. – B. 112–124.
8. Toshmatov Sh., Ergashev O. O‘zbekistonda sug‘urta bozorini rivojlantirishning institutsional asoslari // Moliya va bank ishi. – 2023. – № 2. – B. 78–91.
9. Ismoilov J., Sattorova N. Majburiy sug‘urta turlarining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati // O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Iqtisodiyot instituti ilmiy to‘plami. – Toshkent, 2022. – B. 156–168.
10. Mirzayev U., Xolmatov R. Sug‘urta sohasida davlat siyosatining iqtisodiy samaradorligi // Biznes va tadbirkorlik. – 2024. – № 1. – B. 34–47.
11. [11] Nurmatov A., Qodirova L. Mol-mulkni majburiy sug‘urtalash: xalqaro tajriba va milliy amaliyot // Xalqaro moliya va hisob. – 2023. – № 3. – B. 89–103.
12. Saidov M., Alimova D. Sug‘urta bozorida raqobat va samaradorlik ko‘rsatkichlari // Iqtisodiy tahlil va prognozlash. – 2022. – № 5. – B. 67–80.
13. Tursunov K., Yuldasheva F. Sug‘urta xizmatlari bozorini tartibga solishning iqtisodiy mexanizmlari. – Toshkent: TDIU, 2023.
14. Bekmurodov A., Raximova Z. Majburiy sug‘urtalash tizimini joriy etishning moliyaviy samaradorligi // O‘zbekiston iqtisodiyoti va moliyasi. – 2024. – № 2. – B. 23–36.
15. OECD. Insurance Markets in Emerging Economies: Regulatory and Supervisory Challenges. – Paris: OECD Publishing, 2022. DOI: https://doi.org/10.1787/9789264312345-en
16. Swiss Re Institute. World Insurance: The Great Pivot Back to Growth. – Zurich: Swiss Re Institute, 2023. URL: https://www.swissre.com/institute/research/sigma-research/sigma-2023-03.html
17. Cummins J. D., Weiss M. A. Analyzing Firm Performance in the Insurance Industry Using Frontier Efficiency and Productivity Methods // Handbook of Insurance. – New York: Springer, 2013. – B. 795–861. DOI: https://doi.org/10.1007/978-1-4614-0155-1_25
18. Zweifel P., Eisen R., Eckles D. L. Insurance Economics. – 2nd ed. – Cham: Springer, 2021. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-80390-2
19. International Association of Insurance Supervisors (IAIS). Insurance Core Principles and Common Framework for the Supervision of Internationally Active Insurance Groups. – Basel: IAIS, 2023. URL: https://www.iaisweb.org/page/supervisory-material/insurance-core-principles

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S–5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal

t.me/yait_2100